

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

3. An dicta indicia debeant saltem per duos testes esse probata, ut possint Inquisitores reos torquere? Et quid, si dicti duo testes non sint idonei, ut familiares, infames, &c. dummodò sint ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Ita Guazzinus tom. 2. lib. 1. defens. 30. cap. 4. num. 25. & communis Doctorum opinio. Imo secundum Grammaticum vol. 3. n. 20. Rolandum lib. 1. conf. 7. num. 38. Riminadum juniorem lib. 6. conf. 740. n. 37. & Hondedeum lib. 2. conf. 93. num. 83. unum indicium pro reo tollit indicia fisci, ut non possit torqueri; sed tu cogita, nam hæc doctrina ita absolute prolata mihi non placet, sicut etiam mihi non placet alia doctrina Bajardi in addit. ad Iul. Clar. quasi. 64. num. 98. & Ioan. Antonij de Nigris super cap. Regni. cap. frequens. n. 34. asserentium, esse in arbitrio iudicis, super quale indicium reus debet torqueri. Sed dicendum est reum non posse super quolibet indicio torqueri, sed cumulatim omnibus indicis torturæ subijciendus erit. Cavalcanus de brachio Regio. part. 3. n. 134. Grammaticus conf. 45. num. 34. Guazzinus in defens. reor. tom. 2. lib. 1. defens. 36. cap. 25. n. 1. Bertazzolus volum. 1. conf. 144. num. 10.

RESOL. III.

An dicta indicia debeant saltem per duos testes esse probata, ut possint Inquisitores reos torqueri?
Et quid, si dicti duo testes non sint idonei, ut familiares infames, &c. dummodo sint testes? Ex part. 4. tract. 6. Ref. etiam 3.

§. 1. Affirmativè respondeo cum Pegna in direct. part. 3. comment. 110. n. 289. Rojas de heret. part. 2. n. 289. Sola in aphor. Inquis. lib. 2. append. 25. n. 34. Eymérico à Rosbach in pract. crim. tit. 5. cap. 17. n. 7. Canera in qq. crim. cap. 2. de probat. per testes, q. 1. n. 24. Deltio in disquis. mag. lib. 5. sect. 3. Locato in praxi Inquis. quest. 33. Simanca in enchir. cap. 52. num. 6. Suarez de Paz in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12. n. 41. Miranda in ordin. judic. tom. 2. q. 6. art. 4. concl. 3. Bernard. in addit. ad Ambrosium de process. inform. lib. 4. cap. 1. n. 16. Cabello in resol. crimin. cent. 2. cas. 193. n. 1. Bruno tract. de indic. par. 1. q. 1. num. 7. Guazzinus tom. 2. lib. 1. defens. 30. cap. 3. n. 1. Farinacio q. 37. n. 14. ubi num. 16. probat, quod hæc opinio est ita vera, ut unus testis non probet indicium remotum, etiam quod sit omni exceptione major, quod etiam confirmat Mascardus de probat. lib. 1. concl. 462. n. 18. & 19. Vide etiam Iulium Clarum in praxi lib. 5. §. final. q. 22. n. 2. ubi concordat duas glossas, nempe glossam in l. fin. ver. vel iudiciis, C. jam. herise, asserentem indicia ad torturam per duos testes probanda esse; & glossam in l. si quis, ver. convictus, C. ad leg. Iul. majest. ubi videtur velle, quod per unum testem reus dicatur convictus, saltem semiplenè, concordat, inquam, Clarus has glossas hoc modo, quod aut adest unus testis de veritate deponens de ipsomet delicto, puta quia audit, Sempronium blasphemantem, & tunc talis testis facit indicium ad torturam, ut infra videbimus, & ita procedit glossa in d. l. si quis, aut verò testis deponit non de visu ipsius maleficii, sed de aliquo actu vel remoto, vel proximo ipsi maleficio, & tunc talis testis non facit indicium ad torturam, sed requiruntur duo testes ad ipsum indicium probandum, & ita procedit glossa in l. finali. Ita Clarus, & ego, & hanc distinctionem esse Canonizatam in iudiciis, & in scholis, tradit Alciatus conf. 445. n. 1.

2. Nota tamen quod supradicta doctrina, nempe quod indicia ad torturam debent esse probata per duos testes, procedit etiam si testes non sint idonei, ut familiares, infames, &c. dummodo sint testes. Ita Rojas de heret. ubi supra par. 2. n. 289. Roland. à Valle lib. 1. conf. 24. num. 25. Bertazzolus vol. 2. conf. 341. numero 10. Brunus tract. de indic. & tortura, part. 1. q. 2.

num. 7. & DD. adducti per Hondedeum conf. 87. numero 137. vol. 1. & Hippolytus de Marsiliis in pract. crim. §. diligenter, num. 8. ubi sic ait: Quando requiruntur testes ad probandum indicium remotum à maleficio, non requiritur quod sint omni exceptione majores, & in tali casu admittuntur etiam infames. Ita ille, licet Menochius de pres. lib. 1. q. 91. n. 5. Suarez de Paz in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12. n. 41. Gomez tom. 3. var. cap. 13. n. 18. Farinacius quest. 37. num. 28. Miranda in ordine jud. tom. 2. quest. 26. art. 4. concl. 3. Michael Zanardus in direct. Theolog. part. 3. cap. 98. fol. mihi 487. Mascardus volum. 1. conclus. 895. num. 3. Gratus vol. 2. conf. 59. num. 34. contrarium mordicus teneant; sed nostram sententiam præter Doctores citatos tenet etiam ex Regnicolis, Antonius de Ballis in intract. var. lib. 1. q. 5. n. 15. & 16. qui citat Socinum, Baldum, Cravettam, & respondet ad argumenta Farinacij, nec aliter sentiendum esse puto, quia ex testificatione ipsius delicti potest dari tortura, non est ergo mirum si testis unicus, qui de illo deponit, necesse est ut sit omni exceptione major: at ex indicis remotis quis non potest torqueri ex uno tantum indicio, sed saltem ex duobus, unde erunt quatuor testes; non est ergo, mirum, si non requiruntur omni exceptione majores, & ideo querendum est in sequenti resolutione.

RESOL. IV.

An si ad sit tantum unicum indicium probatum tamen per duos testes, possint Inquisitores torqueri reum? Ex p. 4. tract. 6. Ref. etiam 4.

§. 1. Iulius Clarus in pract. lib. 5. quest. 64. n. 14. asserit quod Doctores indistincte dicunt, quod de consuetudine in practica servatur, quod per unum indicium proceditur ad torturam, & adducit plures auctores, quibus etiam videtur adherere Petrus Caballus in resol. crim. cent. 2. cas. 193. num. 5. & Doctores, quos citat Guazzinus tom. 2. lib. 1. defens. 30. cap. 30. num. 7.

2. Verum contrariam sententiam tinentur Doctores, quos citat & sequitur Farinacius q. 37. n. 13. quibus ego addo ex Doctoribus, qui materias S. Inquisitionis tractant Seraphinum Freitas in addit. ad direct. de Confess. sollicit. q. 4. n. 25. ubi ex Bartolo, Menochio, & aliis, docet unicum indicium non sufficere ad torquendum, & ita etiam docet Ludovic. Peguera in praxi cap. 12. §. 9. n. 8. Unde Miranda de ordine judic. tom. 2. q. 26. art. 4. concl. 4. & Guazzinus tom. 2. lib. 1. defens. 30. cap. 4. n. 12. Iacobus Boslius in tit. de indicia n. 71. asserunt quod ad torturam inferendam saltem duo indicia probata debent esse, & Bertazzolus vol. 1. conf. 213. num. 8. Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 6. cap. 3. dub. 15. n. 11. Sylvester ver. iudicium, q. 2. Tabiena n. 1. Bajardus in addit. ad Iul. Clar. q. 64. n. 60. putant duo indicia etiam levia sufficere ad torturam, quod Deltius in append. 2. lib. 5. q. 2. concedit, etiam si in iure non sint expressa, dummodo sint per duos testes probata, & sint verisimilia; quod est valde notandum à Dominis Inquisitoribus. Certum est igitur, ut dictum est, quod ex unico indicio remoto, non possunt reos torqueri: secus autem si sit proximum, & delictum maximè inferens, ut patet ex Carreio in pract. crim. leg. observare curabis, n. 109. Pegna in direct. part. 3. comm. 110. & Marsilio in pract. §. diligenter, num. 177. Miranda in ordine judic. tom. 2. q. 26. art. 6. concl. 2. & Peguera in praxi cap. 12. §. 9. n. 8.

RESOL.